

عنوان مقاله:

ملاحظات لغوی در باب چند تلفظ پیشنهادی در کتاب تلفظ در شعر کهن فارسی: بهره گیری از شعر در شناخت تلفظ های دیرین

محل انتشار:

پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، دوره 23، شماره 1 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

سیدمهدی دادرس - استادیار زبان و ادبیات فارسی، عضو هیات علمی دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

خلاصه مقاله:

تعیین تلفظ لغات بر اساس وزن عروضی و قافیه، از دیرباز در میان ادبا و لغت‌نویسان فارسی، مطرح و محل بحث بوده است، و در دوره معاصر نیز مصححان آثار کهن فارسی به این مقوله توجه نشان داده‌اند. اخیراً وحید عیدگاه طرهبه‌ای (۱۳۹۹)، پژوهشی جامع در این باب، با عنوان تلفظ در شعر کهن فارسی، به طبع رسانده که در آن، یافته‌های فراوانی در زمینه تلفظ‌های شاذ و گویشی، به همراه برخی پیشنهادها تلفظی ارائه شده است. در مقاله حاضر برخی حدس‌های مولف کتاب، بر مبنای ملاحظات لغوی، رد شده و مورد نقد قرار گرفته است. از آنجا که این ملاحظات، ناظر به تلفظ لغات است، فرای نقد کتاب و در چشماندازی کلی، می‌تواند در سایر پژوهش‌های مشابه آتی مورد استفاده قرار گیرد. مرور این شواهد، گویای چند خطا و ضعف روش‌شناختی در این اثر است: نخست، غفلت مولف است از پاره‌ای واژه‌های زبان‌های ایرانی میانه و نو. دوم، گرایش وی به نظام‌سازی، به قیمت چشم بستن بر پاره‌ای استثناها؛ اشکالی که با ادعای «استقرای تام» و نقد «نگاه یک‌سان‌ساز و تعمیم‌گر» در پژوهش ایشان، در تضاد است. سرانجام، باید به مهم‌ترین مورد اشاره کرد که غلبه نوعی درک تجویزی از مسائل آوایی گویشی است.

کلمات کلیدی:

عروض، قافیه، شعر کهن فارسی، تلفظ، ریشه‌شناسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1777783>

